

Inspreken OMAB, statentafel 29 mei – gebruik maaisel voor bodemverbetering.

Geachte statenleden,

onze dank voor de gelegenheid om de brief met de oproep over het gebruik van maaisel voor bodemverbetering toe te lichten.

Ik zal me eerst even voorstellen. Ik ben Anet Bovendeert, Wagenings bioloog en lid Van de Agrarische Natuur Vereniging De Ommer Marke. De Ommer Marke is een vereniging met zo'n 110 leden, voornamelijk agrariërs, werkzaam in de gemeenten Ommen en Dalfsen. Wij richten ons op innovatieve mogelijkheden voor grondeigenaren op het gebied van landschap, natuur en duurzame bedrijfsvoering.

In 2016 zijn wij samen met de drie Vechtdal gemeenten, Dalfsen, Ommen en Hardenberg en de twee waterschappen in het Vechtdal, Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta; de pilot OMAB gestart. OMAB is de afkorting van: Organisch Materiaal Als Bodemverbeteraar. Een groot en praktijkgericht onderzoek op 6 locaties, verspreid over de drie gemeenten. Deze inspraak is dan ook namens de partners van deze pilot.

In het Vechtdal zijn we al jaren gezamenlijk en serieus bezig om te onderzoeken hoe je maaisel kunt gebruiken om de bodem te verbeteren. Hoe maak je een goede bodemverbeteraar en hoe regel je de logistiek en het juridische gedeelte; de afspraken tussen leverancier en ontvanger. Als je daar mee bezig gaat heb je al snel te maken met de regelgeving. Wat mag er wel en wat niet. Het ging ons vanaf het begin niet om de grenzen van de regeling op te zoeken maar om te werken aan aanpassing van de regelgeving zodat verantwoord gebruik mogelijk wordt.

Is het goed geregeld dan kunnen werkorganisaties daarop worden aangepast en kunnen er ook investeringen voor gedaan worden.

Even terug in de tijd naar waarom maaisel tot de afvalstoffen is gaan behoren;

In de jaren 60 was het heel gewoon dat maaisel van bermen, sloten en dijken door de agrariërs gebruikt werd als bodemverbeteraar. Door toenemende vervuiling door zwerfafval en uitlaatgassen, destijds nog met lood en andere zware metalen, is dat op een gegeven moment verboden. Vanaf toen moest het afgevoerd worden naar een gecertificeerde composteerder.

Omdat de waarde van organisch materiaal steeds meer gezien werd en onderzoek aantoonde dat de gehalten aan zware metalen in maaisel aan het begin van deze eeuw, ver onder de normen bleef, is in 2005, de 'kleine kringloopregeling' ingesteld, waarbij maaisel gebruikt mocht worden voor bodemverbetering op percelen maximaal 1 km vanaf de oogstplek. Door ontwikkelingen in de landbouw, toenemende kosten van vervoer en storten en de belangstelling voor de kwaliteit van de bodem en circulaire economie, is de roep om de mogelijkheden om maaisel te gebruiken om het organische stof gehalte van bodems te verbeteren, sterk toegenomen. Dit heeft geresulteerd in een aanpassing van de kleine kringloopregeling per 1 januari 2019.

De teleurstelling was groot toen bleek dat de aanpassing niet de gewenste duidelijkheid en ruimte gaf waarop gerekend was. Wij hebben u daarover ingelicht in onze 'oproep'.

Ondanks brede steun en sympathie om de regelgeving nogmaals aangepast te krijgen, zodat een verantwoord gebruik mogelijk wordt, was er tot op nu weinig voortgang te bespeuren. Vandaar onze brief aan u Staten, die wij meteen ook naar onze contacten hebben gestuurd.

Een eerste resultaat hiervan is dat wij maandag de beschikking kregen over een document, geplaatst op de site van de Rijksoverheid, waar uitleg en voorbeelden gegeven wordt over de regelgeving met

betrekking tot maaisel.

Hieruit blijkt dat het zeker wel de bedoeling van de overheid is om het gebruik van maaisel voor land- en bosbouw doeleinden, onder voorwaarden natuurlijk, mogelijk te maken.

Is daarmee het probleem opgelost? Nee; in de beschrijving van de voorwaarden gaat het over termen als 'goed landbouwgebruik', 'niet gevaarlijk', onschadelijk voor het milieu en de gezondheid van mensen en verwijzingen naar andere regelgeving. Dit geeft onvoldoende duidelijkheid over hoe het gebruik van maaisel in de praktijk geregeld moet zijn.

En er is juist een grote behoefte bij leveranciers (de gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties) én bij ontvangers (de agrariërs) aan duidelijkheid; een duidelijkheid die nu niet goed uit de drie documenten die de regelgeving vormen, te halen is.

Gebrek aan duidelijkheid kan van de ene kant leiden tot ongewenst gebruik (met eventueel schadelijke gevolgen voor milieu of bodemkwaliteit), of van de andere kant juist tot het niet gebruik maken van de bestaande mogelijkheden, waardoor waardevol en geschikt organisch materiaal niet ingezet wordt voor bodemverbetering.

Als gevolg van de opstelling van de rijksoverheid zijn wij van mening dat een Provinciale Ontheffing, zoals wij die in de oproep gevraagd hebben, niet meer nodig is. Wat wel noodzakelijk is, is een uitwerking naar concrete richtlijnen binnen de gestelde kaders. Richtlijnen die de voorwaarden voor schoon, veilig en duurzaam gebruik garanderen en die ook werkbaar en handhaafbaar zijn.

Wij verzoeken u Staten daarom, om Gedeputeerde Staten op te roepen tot de volgende acties:

1. **Overleg met de wetgever** om de regelgeving overzichtelijk, eenduidig en begrijpelijk te maken. Er liggen nu drie documenten; de 'vrijstellingsregelingen plantenresten' van 2005 en 2019 met hun toelichtingen en het recente document met uitleg en voorbeelden, die elkaar gedeeltelijk tegenspreken en bepaalde zaken onbesproken laten.
2. **Inzet op de uitwerking** van de regeling binnen de huidige regelgeving, vanuit de gedachte, zoals blijkt uit uitleg en de voorbeelden van de rijksoverheid, namelijk dat verantwoord gebruik van maaisel in de land- en bosbouw mogelijk moet zijn. Hiervoor is de inzet nodig van de Omgevings Diensten en NVWA, terwijl wij er ook met nadruk op pleiten, ook mensen uit de praktijk hierbij te betrekken.
3. Tenslotte vragen wij u toe te zien op **een voortvarende aanpak** van met name punt 2, zodat er hopelijk al voor de zomer een pakket richtlijnen ligt, eventueel voor een proefgebied. Zodat de opgestelde richtlijnen in de praktijk getoetst, geëvalueerd en zo nodig aangepast kunnen worden. In de praktijk wordt maaisel al breed gebruikt en het zou goed zijn daar op korte termijn richtlijnen voor op te stellen, zodat excessen worden voorkomen.

De richtlijnen die zo in Overijssel ontwikkelt worden, kunnen voor andere provincies als voorbeeld dienen. De Provincie Gelderland werkt ook aan dit onderwerp, is zeer geïnteresseerd en wil hierin graag samen werken.

Tenslotte roepen wij u op om dit onderwerp in het grote geheel te zien van het streven naar een circulaire economie. Bij het gebruik van maaisel hoort ook een inzet op het op de eerste plaats voorkomen en uiteindelijk verwijderen van zwerfafval in ons milieu.

Wij hopen daar samen met u aan te kunnen werken.

Er is erg veel over dit onderwerp te zeggen maar voor nu laat ik het hierbij.

Wij geven u graag verdere informatie; ook over de voortgang bij de regelgeving.

Dank u wel voor uw aandacht.